

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Regula Dominus quae pars

[Straßburg], [um 1493]

Be verbo

[urn:nbn:de:bsz:31-290450](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-290450)

De verbo

Quot sunt p[ro]nomina habentia vocatiuū. quattuor. vñ versus. Tu meus et noster nostras hec sola vocantur.

Quod que pars. est verbum?

Quare. q[ui] cū modis et formis et t[em]p[or]ibus agēdi vel patiēdi significatiuū est. Quid ē verbū. est p[ro]lationis. vt i donas
to. Quare dicit sine casu. P[ro]pter no[m]ina monap[ro]tore forme. Quare pos
tius dicit sine casu q̄ sine p[ar]atōe. q[ui] casus ordinat nomen cū verbo.
et hoc nō facit cōparatio. T[er]c[us] d[icit] verbū. a verberando. eo q[ui] verberato
aere plectroq[ue] lingue v[er]o forme. Quare magis verberam[us] aerē in ver
bo q̄ in alijs p[ar]tibus. q[ui] sepi[us] ponit in orōne q̄ alie p[ro]fōrōis. Quot s[un]t
gnificata h[ab]z illa dictio verbū. q[ui]tuor. vñ versus. filius est verbū dece
ptio p[er] q̄ loq[ui]ta. P[ri]mo mō est idē qd filius. vt ibi. Verbū caro factū est.
id est fili[us] dei incarnat[us] est. Sec[un]do mō est idē qd deceptio. vt verba dat
ois amans. i. deceptions T[er]c[io] mō est p[ro]fōrōis. vt i donato. Verbū
est p[ro]lationis. Quarto ē idē qd loq[ui]ta. vt ibi. verba mea auribus rē.
Quot modis verbū dignū est no[m]e. duob[us]. q[ui]bus. Rōne regiminis. et
Rōne copule. Rōne regiminis. q[ui] verbū regit nomē r[ati]o nō ecōuerso. Rōne
copule. q[ui] in o[mn]i verbo intelligit copula. q[ui] est cor tot[us] locutōis. Cui[us] q[ui]
tatis. Qualitas q[ui] requirit in verbo illa diuidit in moduz et in formā.
Cuius modi. indicatiui. quare. q[ui] indicādo mō dicitū est. Quid est mō
dus. est varia inclinatio animi varios et effectus demonstrās. T[er]c[us] d[icit]
citur modus. a moderādo. vel a moderatu. eo q[ui] in vno motu sum[us] dū
indicamus. et in alio dū imperamus. Quot sunt modi in verbo. quin
q[ui]. Indicatiu[us]. Impatiuus. Optatiuus. Cōiunctiu[us]. Infinitiu[us].
Indicatiuus q[ui]e primo loco ponit. q[ui] ipse solus p[er]fectus est. et p[er] ip[s]m di
scernimus verū r[ati]o falsum. Indicatiuus q[ui] t[em]p[or]a habet. quinq[ue] diuisa. Di
uide. P[ri]ns p[er] se. P[re]teritū imperfectū p[er] se. P[re]teritū p[er]fectū p[er] se. P[re]
teritū plusq[ue] perfectū p[er] se. futurū p[er] se. Quot modis ponit indicatiuus
Tribus. vñ versus. Indicat r[ati]o dubitat q[ui]t modus anteloquēdi. P[ri]
mo mō ponit indicatiue. vt iste legit. Sec[un]do mō dubitatiue. vt nescit
q[ui]s legit. T[er]c[io] q[ui]t[er]t[us]. vt q[ui]s legit. Impatiuus quot t[em]p[or]a habet. Duo
diuisa. Diuide. P[ri]ns p[er] se. futurū p[er] se. Quare h[ab]z nisi duo t[em]p[or]a. q[ui] omne
imperitū aut fit de p[re]t[er]iti aut de futuro. Quare caret p[ri]ma p[er]sona in sin
gulari. q[ui] nemo sibi ip[s]i impare p[er]t. Quare h[ab]z eā in plurali. q[ui] nos cōnu
merando alijs nobis metip[s]is impare possum[us]. Quare ponit añ optati
uum. q[ui] dignius est impare q̄ optare. Impatiuus quot modis ponit.
Duo. vñde versus. Imperat hortat. permittit cōsulat orat. Tentat et
a p[ro]laudat indignaturq[ue] secundus. P[ri]mo ponitur imperatiue. vt fac
ignem. Sec[un]do hortatiue. vt estote fortes in bello. T[er]c[io] permissi
ue. vt irascimini et nolite peccare. Quarto cōsultiuē. vt petre scire me.

Quot quatuor

Quot modi

De Verbo

Quinto. oratiue. vt miserere mei deus. **Sexto.** tentatiue. vt immola fili-
lium tuū quē diligis Isaac. **Septimo.** a plausiue. vt aue maria. **Octa-
uo.** indignatiue. vt vade retro sathanas. **Operatiu** q̄t r̄pa habet. q̄trū/
oz iuncta ⁊ vnū p se. **Cōiunge** et diuide. **Præiens** ⁊ p̄teritū imp̄fectū
cōiunctim. **P̄teritū p̄fectum** et plusq̄p̄fectū iunctim: **Futurū p se.**
Quare ponit ante iunctiuū. qz operatiu⁹ p̄t venire in locutionē sine
additione alteri⁹ verbi qd̄ iunctiu⁹ facere nō p̄t. **Cōiunctiu⁹** quot r̄pa
habet. quinqz sicut indicatiu⁹. **Quare** ponit ante infinitiuū. qz certior
est in numeris ⁊ in p̄sonis. **Infinitiu⁹** q̄t r̄pa habz. quattuor sicut opera-
tiuus. **Quare** vltimo loco ponit. qz certis caret numeris ⁊ p̄sonis. **Nō**
q̄ oīno careat. sed q̄ indifferēter se habeat ad quēlibet numerū ⁊ p̄sonā
Cuius forme. **Perfecte.** **Quare.** qz p̄fectoz r̄bo:ū regulā seruat. **Quē**
est formatio p̄fectoz verborū. **Quādo** secūda ⁊ tertia p̄sona regulariter
formant a p̄una scdm̄ uenientia p̄ncipiū ⁊ differentia finis. **Quid**
est forma. est quedā p̄uertas cōsiderata et terminatōe ⁊ formatōe verbi
Quot sunt forme in verbo. **Quattuor.** vñ versus. **Quattuor** in verbis
sunt forme p̄teritisqz. **Perfecta** forma in qd̄ desinit. in o vel in oz. **Uñ**
formaf. **A** nullo formaf. s; alie forme formant ab ea. **Frequentatiua** for-
ma in qd̄ desinit. In to vel in so vel ro. **Triplex** est ei⁹ formatio. **Pri-
ma.** verbū frequentatiuū formaf ab vltimo supino verbi p̄fecti. mutā/
do u in o. vt cursū cursi. u in o fit curso. **Uñ** versus. **Ex** u sup̄emi de-
cet o formare sup̄ini. **Sic** vtro cursu formabit nectoqz nero. **Secūda**
formatio est. **Si** r̄bū p̄fecti forme habuerit a longā in penultima syl-
laba sup̄ini. tūca longa debet mutari in i breuē. vt rogatū rogatu. a in
i et u in o fit rogito. **Uñ** versus. **Si** tñ a longa fit in illis in antesup̄ma
Hanc in i mutabis formansqz et eā breuiabis. **Sic** rogo dat rogito sic
ap̄tito fiet ab ap̄to. **Tertia** formatio est. **Si** verbū p̄fecte forme habue-
rit gi in p̄terito. tunc verbum frequentatiuū formaf a scda p̄sona p̄ntis
r̄pis indicatiui modi deponēdo i. vt lego legis. depones et adde to fit
legito. vñ versus. **Si** p̄fecti sit p̄teritū retinens gi. **Tūc** ex p̄sona p̄ntis
deme secūda. **S** et to iungas legito sic ex lego formas. **At** sunt oīa p̄ri-
me p̄iugatōis. **Uñ** versus. **Atqz** p̄ior fit ei data declinatio verbi. **In-
choatiua** forma in qd̄ desinit in eo. **Uñ** formaf. **A** secūda p̄sona p̄ntis
r̄pis indicatiui modi. vt ferueo ferues. adde co fit feruesco. vñ versus.
Hanc incepr̄iua formā veteres posuer. **Co** cū p̄sona p̄sentis iunge se/
cūda. **Verbi** p̄fecti decet hinc exemplificari. ferues feruesco dat noz/
mam tepesqz tepesco. **At** sunt tertie p̄iugationis. vñ versus. **Hanc** des-
clinari faciat tibi tertia verbi. **Meditatiua** forma in qd̄ desinit in rio.
Uñ formaf. ab vltimo supino. vt lectū lectu. adde rio fit lecturio. **Uñ**
versus. **In** meditatiuis fiet formatio talis. **Verbi** sup̄emū p̄fecti pone
sup̄inū. **Et** finē breuiā cū quo rio sit sociata. **Parturio** facere sic debes

Cuius forme

In mes
dum:
panti
i donaj
are poj
verbo.
borato
in ver
duor li
duo dece
cū est.
Cerbū
das rē.
nis. et
Rōne
Cū q̄
formā.
est mo
Cū de
p̄ dū
quin
rū.
in di
a. Di
P̄e
trius
I. Pri
ndat
Duo
omne
(sin)
ōmū)
operatū
ponit.
tentat et
e. vt fac
permissū)
cōgrua.

De verbo

Et sunt quarte cōiugationis. Un̄ versus. Verbozūq; data sit
Declinatio quarta. Et sunt generis neutri. Cuius iugationis. Prime.
Quare. q; habet a pductā antere in infinitiuo. vt amare. Si secunde.
q; habet e pductā ante in infinitiuo. vt docere. Si tertie. q; habet e cor
reptā antere in infinitiuo. vt legere. Si quarte. q; hz i pductā antere i
infinitiuo. vt audire. Quid est iugatio. Est cōsequens verboz deters
minatio. Un̄ dicit iugatio. A cōiungendo. q; p eū iugam⁹. Cuius
generis. Actiui. Quare. q; p̄ p̄strui euz accusatiuo a pte post. vt amo
deū. Vel q; desinit i o r p̄ accipere r sup o r facere et se passiuū. vt amo
amo. Si passiuū. q; desinit in r r potest dimittere r et redire in suū acti
uum. vt legor lego. Si neutri. q; desinit in o r nō p̄ accipere r sup o. q;
si acciperet r nō esset latinū. vt sto curro. sto: curro: nō dicit. Si depon
ens. q; desinit in r r nō potest dimittere r. q; si dimittere r nō esset la
tinū. vt loquo. loquor nō dicit. Si cōmunitis. q; desinit in r. et hz vtrāq;
significatiōnē tā actiua q; passiuā. r nō deponens. Quid est gen⁹ in ver
bo. Est quedā p̄p̄teritas et significatiōe r determinatiōe o vel o r tracta
Unde dicitur genus. A generādo. nā actiuū generat et se passiuū. Cui⁹ tps
p̄ntis. Quare. q; p̄ntis tps designat. Quid est tps. Est mora motus
rerū morabilū. Un̄ dicit tps. a temperando. vel a distinguendo. eo q;
actus nostros temperet r distinguet. Cuius p̄sone. Prime. Quare. q;
possum ei adiungere vnū p̄nomen prime p̄sone. vt ego amo. Si secunde.
q; possum ei adiungere vnū p̄nomen secunde p̄sone. vt tu amas. Si tertie.
q; possum ei adiungere vnū p̄nomen tertie p̄sone. vt ille amat. Quid est p̄s
ona. Est res diuersis assignata. Un̄ dicit p̄sona. a p̄sonando. q; p̄sonat.

Hodie que pars aduerbium.

Quare. Quia stat iuxta verbū ad ei⁹ significatiōnē declas
randā. Quid est aduerbiū. Est verbi adiectiuū. Un̄ dicitur
aduerbiū. ab ad et verbū. et interponit ibi i. ne putent esse due dictōes.
Cuius significatiōis. Temporis. Quare. q; p̄ntis tps designat. Quid ē
significatio in aduerbio. Est quicquid modus determinādi ipm verbū.
A quibus p̄ribus descendūt aduerbia. Ab oibus p̄ribus. Anoie do
ctus venit aduerbiū docte. A p̄noie venit illic. A verbo sto venit
statim. Ab aduerbio sepe venit sepi⁹. A p̄ncipio sapiēs venit sapiēs
ter. A iunctione negz venit nequaq;. A p̄p̄ositione ex venit extra. Ab
interiectōe o venit osi. Un̄ versus. Est hui⁹ p̄ris q̄libet caput et fons.
Docte de doctos et hinc de p̄noie dicas. A sto stas stati a sensu dicitro
sensim. Sepius a sepe nequaq; de negz sume. Dicit ab extra. sed ab o
dicit osi. Cōparatur. Nō. Quare. q; eius significatiō nō p̄tendi vel
remitti. Cuius figure. Cōpositiue. Unde cōponit. A p̄noie hoc. et a noie
die. Et dicitur hodie quasi hoc die. Quot sunt aduerbia interrogatiua loco

Un̄ iugationis
Si secunde
Si tertie
Si quarte

Un̄ dicitur
Si passiuū
Si neutri
Si deponens
Si cōmunitis

Un̄ dicitur
Si p̄ntis
Si secunde
Si tertie

Un̄ dicitur

Un̄ dicitur
Cuius figure